

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

תוכן

- א. שני נזירים, שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם ... ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך וזה קרבן טהרתך.....1
- ב. כל ספק טומאה ברשות היחיד ... מה סוטה בועל ונבעלת אף כל ספק טומאה ברה"י ... שני נזירים והאי דקאי גביהון הא תלתא ... כל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור
- 2
- ג. באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם.....5
- ד. מגלחין ומביאין ... דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה ... באשה וקטן.....7
- ה. הקפת כל הראש שמה הקפה.....7
- ו. המקיף את הקטן הרי הוא חייב.....10
- ז. כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה.....11

דרף נז.

א. שני נזירים, שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם ... ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך וזה קרבן טהרתך

שני נזירים¹ שקבלו הנזירות יחד לאותו זמן שזמן הקרבנות שוה², שנטמא אחד מהם ואין ידוע מי הוא, כיצד מביאין קרבנותיהן, מביאין קרבן טומאה

¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק ט הלכה יד

² רדב"ז שם. שמסיים בשוה, ואפשר דאפילו אם האחד נזיר מן מקודם ימתין עד גמרו של השני בכדי למצא תקנה לקרבנותיהן. המפרש פי' שני נזירים שקבלו עליהם נזירות ביחד ע"ש. וגם הרע"ב כתב כגון

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

וקרבן טהרה במלאת ימי נזירותם³, ואומר אחד מהם אם אני הוא הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, ואם אני הוא הטהור, קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך. ואין מגלחים וי"א⁴ שמגלחים.

וסופרים ימי נזירות אחרת גמורה מאחר קרבנות אלו, וחוזרין ומביאין קרבן טהרה, ואומר אחד מהן אם אני הוא שהייתי טמא, קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. אם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי, וקרבן טומאה שלך וזה קרבן טהרתך, נמצאו שלא הפסידו⁵ בקרבנותיהן כלום. ומגלחין תגלחת טהרה⁶. וי"א⁷ שאין מגלחים

ב. כל ספק טומאה ברשות היחיד ... מה סוטה בועל ונבעלת

אף כל ספק טומאה ברה"י ... שני נזירים והאי דקאי

גביהון הא תלתא ... כל ספק טומאה ברשות הרבים

ספיקו טהור

ששניהם נדרו ביחד סתם נזירות או לזמן קצוב ע"ש, ומ"מ נ"ל דאין זה עיכוב דיכול להמתין ובנזירות טהרה השנית ג"כ יהיה כפי הנזירות הארוכה. ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן כט סעיף ב
³ במשנה אומר: ומגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה. אך בגמרא להלן עמוד ב פריך ואמאי דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה, כלומר שהרי הנזיר מגלח כל ראשו ומקיף גם הפאות, ובשלמא שניהן מגלחין נזירות טהרה דהם נזורים וכך גזרה תורה, אבל בתגלחת טומאה איך שניהם מקיפים והא לא נטמא רק אחד מהם והשני עובר בלאו דלא תקיפו, ומתריץ באשה וקטן אבל איש באמת שניהם אינם מגלחים תגלחת טומאה דתגלחת לא מעכבא ולכן לא הזכיר הרמב"ם תגלחת דהוה משמע בין תגלחת טהרה בין תגלחת טומאה, ולפיכך לא הזכיר כלל. וממילא מבואר דרק תגלחת טומאה אין מגלחין אבל תגלחת טהרה מגלחין. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ג - ד

⁴ הא ודאי דתגלחת ראשונה מגלחין, משום דכיון דנתמלא ימי נזירותו וממ"נ צריך לגלח או תגלחת טומאה על חטאת העוף, או אם לא נטמא מגלח תגלחת טהרה על עולת הבהמה שהביא ראשונה, רק דתגלחת שניה אינו מגלח, שמא טהור היה בתגלחת הראשון, וכבר גילה לנזירותו, ואסור עכשיו לגלח, ודברי הלחם משנה אין להם פתר ומובן כלל. אור שמח שם הלכה טו, וכ"כ בלקוטי הלכות זבח תודה כב.

⁵ הכוונה לגבי כל אחד דאם היה לבדו ונולד לו ספק טומאה היה צריך להביא קרבן טומאה על הספק בהכרח דאילו לגבי שניהם בהכרח אחד מהם מפסיד הצי קרבן טומאה וק"ל. מעשה רקח שם

⁶ ערוך השולחן העתיד שם סעיף ד

⁷ אור שמח שם לקוטי הלכות שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

טהרו חכמים⁸ ספק טומאה ברשות הרבים כיצד⁹, טומאה שמונחת ברשות הרבים ספק נגע בה ספק לא נגע ספיקו טהור.

היתה ברה"י וספק נגע בה ספק לא נגע ספיקו טמא.

וכשם שהסוטה¹⁰ ובועלה שנים כך ספק טומאה בשנים, אבל אם היו שלשה ברשות היחיד¹¹ הרי ספק טומאתן שם טהור כרשות הרבים, בד"א כשהיה זה שנטמא בספק יש בו דעת להשאל ולדרוש ממנו מה אירע לו כסוטה, אבל אם היה חרש או שוטה או קטן שאינו יודע להשיב על הענין כששואלין אותו הרי ספיקו טהור¹².

ודוקא בג' אנשים חשיב ר"ה אבל בנשים אפילו מאה כחד דמיין¹³. וכן ב' נשים ואיש אחד אפילו עם הרבה נשים¹⁴.

מפני מה¹⁵ טהרו חכמים ספק טומאה בר"ה, שהרי הציבור עושין פסח בטומאה בזמן שהטמאים מרובין אם טומאה ודאית נדחית מפניהן קל וחומר לספק טומאה שאיסור

⁸ כתב הרמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יד הלכה א' שנים עשר ספיקות טהרו חכמים ואלו הן: ספק מים שאובים למקוה, ספק טומאה צפה על פני המים, ספק משקין לממא אחרים, אבל לטומאת עצמן ממאים מספק, ספק הידים בין לטומאת עצמן בין לממא אחרים בין לטהרות ידים מטומאתן, ספק דברי סופרים, ספק החולין, ספק קרבנות, ספק נגעים, ספק עובר ועומד, ספק שרצים, ספק ר"ה, ספק שתי רשויות.

⁹ רמב"ם שם פרק טו הלכה ח'

¹⁰ רמב"ם שם פרק טז הלכה ב'

¹¹ ו הראב"ד בלהלן יבואר דלדעת הראב"ד פ"ט מהלכות נזירות דדוקא כשהג' הם במעמד אחד הוי כר"ה אבל אם אינם במעמד אחד אף שהם בחצר אחת חשיב רה"י ורבינו שם חולק עליו דכל שהם בחצר אחת חשיב ר"ה. ונראה שדעת רש"י הוא כרבינו ממ"ש ר"פ ב' נזירים ומדברי התוס' שם נראה דס"ל כהראב"ד. משנה למלך שם

¹² כיצד חרש או שוטה או קטן שאין בו דעת להשאל שנמצאו בחצר או במבוי שיש שם טומאה וספק נגעו וספק לא נגעו הרי אלו טהורין, וכן כל שאין בו דעת להשאל אף על פי שנולד לו הספק ברה"י ספיקו טהור. רמב"ם שם

¹³ ודע שכתב הרשב"א בחידושו פ"ק דנדה אהיה דתרגמא זעירי בשחברותיה נושאות אותה במטה דדוקא בג' אנשים חשיב ר"ה אבל בנשים אפילו מאה כחד דמיין יע"ש. משנה למלך שם.

¹⁴ בספר האשכול הלכות נדה סימן ל"א כתב, ויש מפרקין דדוקא ג' אנשים הוי ר"ה, אבל נשים מאה כחד דמיין, דילפינן מסוטה כו', אבל ב' נשים ואיש אחד אפילו עם הרבה נשים אסור כו', ולא נהיר לן האי פירוקא כו', דמגלחין מביאין קרבן טהרה ומגלחין מיירי בנשים כו' אפילו הוא במעמד ב' נשים נמי לא הוי רה"ר, דתלתא גברי בעינן כו'. ולפי מה שהעלו התוס' (נזיר נ"ז ע"א ד"ה באומר) דכאן שנטמא אחד ואינו יודע מי הוא שנטמא אם זה או זה, דכיון דאחד ודאי טהור או טמא לא נמירי מספק סוטה, דהספק מצוי להיות או טמא או טהור, וכאן ודאי חד טהור או טמא, לכן ברה"י טמאים מספק, והא דברה"ר טהורים לא משום דילפינן מסוטה, רק דנוקמי לכל חד אחזקתו, ובחזקת טהרה, וכיון דמשום חזקה מטהרין לא נפק"מ בין אנשים לנשים, דאטו נשים לא מוקמינן אחזקת טהרה, אבל בטומאת מעת לעת שבנדה, כיון דלא מחשב הלל לחזקה דילה, משום דאיכא ריעותא בגופה, ולכן מסולק החזקה ונשאר ספק בלא חזקה, ואינו טהור רק משום דילפינן מסוטה תו לא שייך בנשים למילף מסוטה, דבסוטה אפילו מאה נשים סתירה הוי, ועיין תוס' ריש נדה (ב' ע"א ד"ה והלל) וחולין (דף ט' ע"ב ד"ה התם) ויתבאר לך הכל, ואין כאן רמז קושיא כלל ודו"ק. אור שמח

¹⁵ רמב"ם שם הלכה א'

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

כל¹⁶ הספקות¹⁷ מדבריהן¹⁸, ומפני מה החמירו בספק רה"י, שהרי סוטה שנסתרה אף ע"פ שהדבר ספק הרי היא טמאה לבעלה עד שתשתה. ובתוספתא¹⁹ מפרש עוד טעם אחר מפני שאפשר להשאל על היחיד וא"א להשאל על הרבים.²⁰

¹⁶ עיין שב שמעתתא שמעתתא נ פרק ב שדוקא לרמב"ם שהוא שיטתו בספרו הי"ד, וא"כ עיקר הלכה בספק טומאה אינה אלא לעשות ספק טומאה ברה"י כודאי, אבל ספק טומאה ברשות הרבים דטהור אינו אלא משום דכל הספיקות מדברי סופרים, ובאיסור נמי ספק מן התורה מותר, וא"כ היכא דאיכבד איסורא דבזה מייתי אשם תלוי, ספק זה ודאי אסור מן התורה, ומשום הכי אתי שפיר דלא ילפינן סוף טומאה מתחלת טומאה דבתחלת טומאה אפילו היכא דליכא חזקת טהרה טהור ברשות הרבים ומשום דכל הספיקות מותרות, משא"כ בסוף טומאה דהרי איכבד איסורא כמו שכתב הרמב"ם פרק ה' משנגנות (ה"ג), ומביאין אשם תלוי על אשה שנתגרשה ספק גירושין, וכל היכא דאיכבד איסורא אסור מן התורה, ורשות הרבים דטהור אינו אלא משום דספיקות מדבריהם, וכהאי גוונא דאסור בכל איסורין ברשות הרבים נמי טמא, ומשום הכי לא ילפינן סוף טומאה מתחלתו.

¹⁷ עיין שב שמעתתא שמעתתא א פרק א שדעת הרמב"ם בחיבורו הגדול בכמה מקומות (טומאת מת פ"ט הל' י"ב כלאים פ"י הל' כ"ז) דאינו לחומרא אלא מדברי סופרים ודבר תורה כל הספיקות שריא וכן דעת הראב"ד (הל' כלאים): והר"ן (קידושין טו, ב מדפי הרי"ף) והרשב"א [תורת הבית ב"ד ש"א, קידושין עג, א] חולקים בזה, והוכיחו דזה שאמרו ספיקא דאורייתא לחומרא מן התורה הוא. והפר"ח ב"ד האריך בזה עיין שם בסימן ק"י ועיי"ש פרק ד שכתב ואחר העיון בזה נראה דהוא מחלוקת בין אמוראי בש"ס דילן אם ספק אסור מן התורה, בפרק קמא דחולין דף ט, דאביי ורב שימי סוברים דכל הספיקות אינו אלא מדבריהם, ומסוטה לא יליף אלא לטמא ברשות היחיד, אבל טהרה ברשות הרבים או בדבר שאין בו דעת לישאל דספיקו טהור לאו מסוטה נמרינן, אלא משום דכל הספק מדבריהם ולא גזרו בהנך, וכמ"ש הרמב"ם ורבא ס"ל דספק איסור נמי מן התורה לחומרא, ורשות הרבים דספק טהור היינו מסוטה ילפינן לטהר, וקיי"ל כאביי ורב שימי ושם ב פרק ז כתב שהלכתא נמירי לה מסוטה דספק טומאה ברשות היחיד ספיקו טמא וברשות הרבים ספיקו טהור והוא בש"ס בכמה מקומות (סוטה כ"ח ב'). והוכיחו בתוס' חולין (ט' ב' ד"ה התם) ובריש נדה (ב' א' ד"ה והלל) דברשות היחיד ספיקו טמא ואפילו היכא דאיכא חזקת טהרה וברשות הרבים ספיקו טהור ואפילו היכא דליכא חזקת טהרה ובפרק ז א"כ הא דצריך הלכתא לטהר ברשות הרבים אינו אלא דלא נימא כיון דגלי קרא לטמא ספק הטומאה ברשות היחיד בסוטה נימא דה"ה ספק טומאה ברשות הרבים להכי אתי הלכתא לחלק רשויות וכמ"ש התוספות ריש פרק כ"ח ב' ד"ה כשם] מסוטה כ"ח ב' ד"ה כשם] מכאן עיין שם, וא"כ מצינן לומר גבי סוטה איכא חזקת היתר ומש"ה שפיר ילפינן לטמא ספק טומאה ברה"י מסוטה אפילו היכא דאיכא חזקת טהרה והא דטהור ברשות הרבים אפילו היכא דליכא חזקת טהרה. היינו משום דכל הספק מדבריהם כמ"ש הרמב"ם.
¹⁸ עיין שב שמעתתא שמעתתא א פרק ט' וז"ל והרמב"ם שכתב בטעמא דרשות הרבים דספק טהור משום דכל הספק מדבריהם. משום דברשות הרבים טהור מוכח בש"ס דאפילו היכא דליכא חזקת טהרה טהור ברשות הרבים. וכמו שהוכיחו תוס' מש"ס עיין בדבריהם בחולין פ"ק דף ט' ב' [ד"ה התם] ובריש נדה (שם). לזה הוא דכתב פרק ט"ז מאבות הטומאה משום דכל הספיקות מדבריהם. ובתרי ותרי דליכא למימר משום חזקת דהא תרי ותרי או ספיקא דאורייתא או ספיקא דרבנן. אם כן ע"כ משום דכל הספיקות מדבריהם וספיקא דתרי ותרי לא מקרי איכבד וכמ"ש בפרק ח ודו"ק.

¹⁹ זהו טעם בן זומא בתוספתא וירושלמי ואין זה חולק על טעם הש"ס בבלי דילפינן מסוטה דסד"א דבעינן רבים קהל ועדה דומיא דפסח להכי ילפינן מסוטה דשלשה מקרי רבים מרכבת המשנה

²⁰ השגות הראב"ד שם. וי"ל לדעת רבינו שאותו טעם רשב"ג אמרו ויש לנמנם עליו דהא ג' הם רבים כמ"ש רבינו בסמוך והרי הם יכולים להשאל ולפיכך השמיטו רבינו והטעם הראשון הוא דברי בן זומא ששאלוהו והשיב וקבלו תשובתו ועוד דסוגיין דגמרא בכל דוכתא דספק טומאה ברה"י טמא מסוטה ילפינן לה. כסף משנה שם. עיין בתי כהונה בית ועד דטעם התוספתא שהוכיח הראב"ד סותר סוגיית הש"ס דידן דכיון דקאמר הש"ס במס' סוטה ואצטריך למיגמר מסוטה דאי מדרב גידל הו"א בין ברה"י בין ברה"ר ולדרך התוספתא שהביא הראב"ד כיון דגמרינן מדרב גידל אמר רב חילוק בין דבר שיש בו דעת לישאל או אין בו דעת לשאל ממילא ידעינן דברה"ר טהור שהרי א"א לשאל לרבים עיין שם. מרכבת המשנה שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ג. באומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם

מה שהתבאר לעיל לגבי שתי נזירים שנשטמו בספק וכיצד²¹ יולד להם ספק²² זה בטומאה כגון שהיו שני הנזירין עומדין ברשות היחיד שספק טומאה שם טמא²³, והיה אחד מבחזין רואה אותן²⁴ ואמר ראיתי אחד מכם שנשטמ ואיני יודע מי הוא.

אבל אם היה עד זה עמהן בתצר הרי שניהן טהורין, כיון שהם שלשה הרי הן רבים ורבים ברשות היחיד ספקן טהור כספק טומאה ברשות הרבים

²¹ קצת קשה דמאי קשיא ליה לרבינו ז"ל דבשלמא הגמרא דפריך הכי הוא משום דבמתני' אמרו אמר להם עד אחד שנשטמ ולהכי פריך בר"פ שני נזירים רבין דאייבא תלתא הוי רה"ר אבל רבינו ז"ל לא כתב לעיל אלא ואין יודע מי הוא לא קשה כלל כיצד נולד דמשכחת לה שידעו שלא נגע אלא אחד מהם בטומאה ושכחו אח"כ מי הוא מהם נגע בטומאה ולכך הוי ספק. אלא שיש לומר דרבינו ז"ל אין כוונתו אלא לפרש הדין האמור בגמ' אף על גב דמשכחת לה בגוונא אחרינא ובא להודיענו דבכי האי גוונא משכחת לה. לחם משנה שם.

²² רמב"ם הלכות נזירות פרק ט הלכה טז

²³ עיין שב שמעתתא שמעתתא א פרק יז וז"ל הקשו תוס' (ד"ה באומר) ז"ל ואם תאמר אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה ברשות היחיד שורפין עליה תרומה, וי"ל דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנשטמא אבל הכא לא אפשר לעשות שניהם ודאי דאחד טהור, ואם תאמר אם כן מאי פריך מעיקרא והא ספק טומאה ברשות הרבים כלומר ויביאו שניהם קרבן טהרה והא ספק טומאה ברשות הרבים דמטהרין נמי מסוטה גמרינן ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא בודאי אחד טמא, וי"ל דספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה גמרינן אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה עכ"ל, וכן כתבו תוספות בחולין דף ט' ב' [ד"ה ברה"ר] ובריש נדה [א], ד"ה והלל] ע"ש, ולענ"ד נראה דכיון דילפינן מסוטה כל ספק טומאה ברשות היחיד, דאפילו איבא חזקת טהרה נמי טמא ומשום דבסוטה נמי איבא חזקה שאינה טמאה ודאי ע"ש בריש נדה [בתוס' שם], אלא דלא ילפינן מסוטה רק דבר שיכול להיות, אבל דבר שאי אפשר להיות אין למדין מסוטה, ומש"ה שיהיו טמאין ודאי אי אפשר להיות, כיון דעל כרחך אחד מהן טהור וזה יכול להיות שיהיו שניהם טמאין מספק, אם כן שפיר קם ליה דינא דסוטה דברשות היחיד אינו מועיל חזקת טהרה, ואין מורין בהם הוראה ודאית שיהיו טמאין רק שיהיו טמאין מספק וזה יכול להיות.

²⁴ כפי' רש"י שפי' דלא הוו להו אלא תרי כי סוטה דליבא אלא תרי בועל ונבעלת דיקא נמי דלא קאי בהדיהו מדאמר ואיני יודע דאילו הוה קאי בהדיהו אי אפשר דלא הוה ידע עכ"ל. והן הן דברי רבינו דכל ג' העומדים בתצר אחת כרה"ר הוא לענין טומאה אף על גב דאינם עומדים במעמד אחד. רדב"ז שם.

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

שהוא טהור²⁵. וי"א²⁶ שאם אין שלשתם במעמד אחד²⁷, אלא האחד מרחוק²⁸ ואין זקוק להם כלל ונפל הספק על השנים שניהם טמאין מן הספק, ואין זה ספק ברבים²⁹ שבאחד אין בו ספק כלל שכולם מודים בו שהוא טהור שהוא מוחזק שלא נגע בו שום טומאה ולא נפל הספק אלא על השני ואז ודאי ספק ברשות היחיד וטמא³⁰.

²⁵ ולכן נראה דהא דטהור ברשות הרבים בספק דאיבע לאו משום האי כללא דספק טומאה ברשות הרבים טהור, כיון דאינו אלא משום דכל הספיקות מדבריהם, ואיבע הו"ל ספיקא דאורייתא ומן התורה אסור, אלא משום דמוקי לגברא הנוגע בחזקת טהור. וברשות היחיד דטמא משום דברשות היחיד אפילו איכא חזקת טהור ספיקו טמא, וכה"ג כתבו תוס' ריש נדה [ב, א ד"ה והלל] דבשני נוירים דאי אפשר למילף מסומה ומשום דאי אפשר להיות שניהם טהורים אפ"ה ברשות הרבים טהור. ולא מסומה יליף אלא משום דמוקי לכל חד בחזקת טהרה ע"ש, וא"כ הוא הדין בספק דאיבע נמי דטהור לאו משום דכל הספיקות מדבריהם אלא משום חזקת טהרה. שב שמעתתא שמעתתא א פרק ט

²⁶ בהשנות שם כתב הראב"ד א"א בחיי ראשי איני יכול לקבל דבר זה שאם יהיו שלשה בחצר אחת לא תהיה שם ספק טומאה טמא וזה אינו מן הגמרא אלא אם יהיו שלשה במעמד אחד ונפלה טומאה ביניהם ולא נודע באי זה מהם נגע כולן טהורין או אפי' ידע אחד שלא נגע בו והספק על השנים שניהם טהורים אבל אם אין שלשתם במעמד אחד אלא האחד מרחוק ואין זקוק להם כלל ונפל הספק על השנים שניהם טמאין מן הספק דיקא נמי דקתני ואיני יודע אי זה מכם מכם למה לי הוה ליה למימר ואינו יודע אי זה הוא אלא שמע מינה שהוא אינו מהם אלא במעמד אחד היו.

²⁷ ועיין בכסף משנה וז"ל ואיני יודע מנין לו להראב"ד לומר כן שמאחר ששלשה חשיבי רה"ר מה לי שהיו בחצר אחד מה לי שהיו במעמד אחד. ומ"ש דיקא נמי דקתני מכם טעמו לומר דמשמע ליה ז"ל דאתא למימר עמכם הייתי בחצר והיה אפשר לטומאה לנגוע בי כמו בכם אבל לא נגעה בי אלא באחד מכם. ולדעת רבינו איכא למימר איכא דמכם משמע אבל בי ליכא לספוקי שהייתי חוץ לחצר

²⁸ ומדברי התוס' נראה כדעת הראב"ד ז"ל שכתבו ראיתי שנוקרה טומאה ביניכם והוא עומד מרחוק ומשמע אפי' עומד באותה חצר אלא שעומד מרחוק. רדב"ז שם

²⁹ ואף על פי שאיני כדאי להכניס ראשי בין הגדולים רואה אני את דברי רבינו שלא נתנו דבריהם לשיעורין דבחצר קטנה הוי כרה"ר דסתמא הן במעמד אחד ובחצר גדולה אם היה אחד מהם רחוק לא הוי כרשות הרבים ודברי רבינו ורש"י היא מילתא פסיקתא דכל ששלשתן בחצר אחת הוי טומאה ברה"ר וספקו טהור. ובעל מגדל עז לא עיין להבין כוונת ההשגה. רדב"ז שם.

³⁰ ג"ל כוונת הר"א ז"ל לומר דלא מקרי רה"ר אלא באפשר שיפול הספק על שלשתן דלא ידעינן איזה מהם נגע ומ"ש או אפי' ידע אחד מהם שלא נגע בו והספק על השנים ר"ל שהאחד ידע שהוא לא נגע והוא טהור אבל השנים נסתפקו בו אם הוא טמא או לא כיון שנפל ספק ג"כ בו הרי זה רה"ר אבל אם באחד אין בו ספק כלל שכולם מודים בו שהוא טהור ולא נפל הספק אלא על השני אז ודאי ספק ברשות היחיד וטמא וזהו שכתב אבל אם אין שלשתן במעמד אחד אלא אחד מוחזק ואין זקוק להם כלל כלומר הוא מוחזק שלא נגע בו שום טומאה. להם משנה שם. ודברי הלח"מ נכונים בביאור ההשגות דודאי אין סברא לומר דהחילוק הוא אם הם במעמד אחד או לא דא"כ נתת דבריך לשיעורין איזהו מעמד אחד ואיזהו רחוק ותו דעיקר הסברת הר"א דאנו למדין מסומה והתם סתירה בעינן ובודאי אפי' אחד מהן רחוק יותר מד' אמות אין כאן סתירה אלא ודאי דה"ק דאנו למדין מסומה דהספק נופל בשנים משא"כ כל שהספק נופל בשלשה חשיבי כרה"ר והוסיף הר"א דאפי' אחד מהן יודע בודאי שלא נטמא כל שאינך תרי הם מסופקים שנטמא השלישי חשיבי נמי כרה"ר והמל"מ פט"ז מהל' אבות הטומאה ה"ב כתב דדעת רבנו כפרש"י והראב"ד כפ"י התוס' וזה אינו דמ"ש התוס' והוא עומד מרחוק ר"ל דודאי העד עומד חוץ לרה"י וגם בהכרח אינו עומד סמוך לרה"י אלא רחוק כמ"ש התוס' בפירוש הדייקא נמי דרב אשי דמדקתני ואינו יודע מכלל שלא נודע לו מעולם מחמת מרחק רב שביניהם דבהכי מיושבת קושית הראב"ד לשיטת רבנו. מרכבת המשנה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

דף נז:

ד. מגלחין ומביאין ... דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה ... באשה וקטן

מה שהתבאר לעיל ששתי נזירים שספק לגבי טומאתם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה במלאת ימי נזירותם. ואין מגלחים וי"א³¹ שמגלחים. וסופרים ימי נזירות אחרת גמורה מאחר קרבנות אלו, וחוזרין ומביאין קרבן טהרה, ומגלחין תגלחת טהרה³². וי"א³³ שאין מגלחים. שאין אחד משניהם מגלח תגלחת טומאה³⁴ אולם אם היו קטנים או נשים מגלחים בשניהם שאין בהם משום איסור הקפת הראש.

ה. הקפת כל הראש שמה הקפה

כבר התבאר במסכת יבמות דף ה. שנאמר בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק כז) לא תקפו פאת ראשכם הזהירונו מהעביר שער הפאות – הצדעים³⁵, והם בסוף הראש הוא מקום חיבורו ללחי מימין ומשמאל. כדי שלא נתדמה לעובדי ע"ז כי כן היו עושים כומרי עבודה זרה שהיו מגלחים שער הצדעים לבר, ומניחים שאר השער³⁶.

אולם גם הקפת כל הראש שמה הקפה, ובין³⁷ שגילח הפאות בלבד, בין שגילח כל הראש עם הפאות, חייב. למרות שכשיגלח הכל אין בזה דמיון לכומרי עבודה זרה מכל מקום אסרתו התורה³⁸. לפיכך המגלח שני צדעיו

³¹ הא ודאי דתגלחת ראשונה מגלחין, משום דכיון דנתמלא ימי נזירותו וממ"נ צריך לגלח או תגלחת טומאה על חטאת העוף, או אם לא נטמא מגלח תגלחת טהרה על עולת הבהמה שהביא ראשונה, רק דתגלחת שניה אינו מגלח, שמא טהור היה בתגלחת הראשון, וכבר גילח לנזירותו, ואסור עכשיו לגלח, ודברי הלחם משנה אין להם פתור ומובן כלל. אור שמח שם הלכה טו

³² ערוך השולחן העתיד שם סעיף ד

³³ אור שמח שם

³⁴ רמב"ם שם הלכה טו

³⁵ כלומר החלק הצידי של הראש מעל האוזניים, הרקה

³⁶ רמב"ם סה"מ ל"ת מג וביד הלי' עבודת כוכבים פי"ב ה"א וש"ע ונו"כ יו"ד קפא א – ב

³⁷ שו"ע שם ב

³⁸ עיין בטור סי' קפא שהקשה שאין אנו צריכים לבקש מעם למצוות, כי מצות המלך עלינו אף אם לא נדע טעמן. וכתב בכ"י שם "ואני אומר דחם ליה להרמב"ם מלמיסבר הכי ומי יחוש לכבוד התורה והמצוות יותר ממנו וכו' ומשם נתבונן שדעתו ז"ל לומר שאע"פ שכל חוקי התורה נזירות מלך הם מכל מקום כל מה שנוכל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

אפילו בבת אחת והתראה אחת לוקה שנים אחד המגלה הפאות בלבד ומניח שיער כל הראש ואחד המגלה כל הראש כאחד לוקה הואיל וגילה הפאות.

הראש מורכב משני חלקים א. חלקה עליון של הפאה – מקום השיער ב. חלקה התחתון של הפאה – מקום הפנים והזקן, והקפת הראש שייכת בשני המקומות האלו, בחלק העליון שהוא מקום השיער הקפה משמעותה – להשוות את כל מקום השיער שיהיה לו גבול שווה, ובחלק התחתון שהוא מקום הפנים והזקן, להקיף משמעותו – לקצר מהאורך שנקרא הפאה.

בשיער הראש יש קו שתוחם ומגביל את השיער מהמצח עד אחורי האוזן, ומקו זה אין גדל בדרך הטבע שיער הראש, מלבד הפיאה שנמשכת לפני האוזן, כלפי מטה. (מה) שגדל מאחרי האוזן, נקרא שיער העורף ולא שיער הראש, ואינו שייך לדיני הקפה).

לפיכך המקיף בחלק העליון של הפיאה, במקום השיער שהוא חלק העליון של האוזן זהו המשוה צדעיו כלומר שיער הרקה לאחורי אזנו ולפדחתו, ומשווה את גבול השיער שבמצחו עם גבול השיער שבאחורי אזנו, ועל ידי כך נראה כאילו קו השיער מוקף בעיגול משיער שעל המצח לשיער שמעל לאוזן.

ומודדים על ידי שמותחים קו באלכסון חד, ממקום שנגמר השיער שעל המצח³⁹ בזווית המצח⁴⁰ הכין מתחיל להשתפע כלפי מטה בצד הראש, עד תחילת האוזן, וכל למטה

לבקש לו טעם נאמר בו טעם וכרבי שמעון דדריש טעמא דקרא (קידושין סח:) ומה שלא נמצא לו טעם נייחם הדבר לקוצר השגתינו ואנו חייבים לקיימם כמו המצות שנודע טעמם כי גזירות המלך הם עלינו ומכל מקום במצות האלו נראה לי שלא נתן בהם טעם הרמב"ם מדעתו אלא מדעת הכתוב שמצאן מוקפות מלפניהן ומלאהריהן ממצות הנאסרות משום חוקי הגוים שהרי כתוב לפניהם לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו (ויקרא יט כו) ואחריהן כתוב ושרט לנפש וכתובת קעקע (שם פסוק כח) והרי זה כמפרש שהקפת הראש והשחתת הזקן נאסרו מפני שהיו עושין כן עובדי עבודה זרה וכומריהם: ועיי"ש בט"ז שם ס"ק א שלהטעם משום חוקות הגוים יש להתיר במקום שיש משום שלום מלכות, ועיין בשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' עט; משנת חכמים להרמב"ם שם; מנחת חינוך מצוה רנא. שהוכיחו שאין להתיר משום שלום מלכות אלא במקום שלא אסרה תורה בפירוש אלא מסרה הדבר לחכמים והם התירו לקרובים למלכות, אבל כשהאיסור מפורש בתורה אסור לדברי הכל

³⁹ והזווית שבצד הראש מלפני האוזן עד תחילת האוזן כל מה שתחת קו אלכסוני זה הרי הם בכלל הפיאה וכל שלמעלה מזה הרי הוא בכלל שיער הראש ומותר מן הדין לגלה

⁴⁰ ומי שהיו לו שערות ונשרו משער לפי מה שהיה ולא לפי מקום השיער היום (ספר פלגי שמן סי' ג אות יג)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נויר

מזה הווה מקום הפיאה שאסור לגלח וזהו המקיף פאת הראש⁴¹. וי"א⁴² להחמיר שמוותחים את הקו בשיפוע מתון יותר, עד מקום שכלה השיער שמעל האוזן.

וכבר נהגו כלל ישראל להניח פאה אף למעלה מקו אלכסוני זה, ואין מגלחין בכל השטח של צד הראש שמעל האוזן מזוית המצח⁴³. והאר"י הקדוש הוסיף כגובה אצבע (10 מ"מ 3/4 אינטש) מעל מקום שמתחלת האוזן, ומודדים הקו האלכסוני משם עד זוית המצח. וזהמנהג המקובל שאין מגלחים למטה מקו הנמתח מזוית המצח בקו ישר מאוזן, עד כנגד האוזן⁴⁴.

הקפה בחלק התחתון של הפיאה י"א⁴⁵ שהוא עד מחצית האוזן קצת מעל התחלת נקב האוזן. וי"א⁴⁶ שהוא עד מקום תחילת האליה שהוא העור הרך שבאוזן מתחת לנקב האוזן וכן ראוי להחמיר. וי"א⁴⁷ עד אמצע עור הרך של אליית האוזן, וי"א⁴⁸ שהוא עד סוף תנוך האוזן.

וצריך ליזהר במכונות גילוח שלנו, שהם ודאי לכל הפחות מספרים כעין תער, ולדעת כמה פוסקים הם תער ממש, שאין לגלח אם יודע שישאר שיעור של לכוף ראשן לעיקרן. ובמיוחד ע"י מכונת תספורת עד סמוך לבשרם ממש ואין משיירין כלל, ויש בזה חשש דאורייתא והיה להם על כל פנים לשייר קצת מן הקצת, ולדעת החת"ס לשייר לפחות באורך 4 מ"מ, וראוי לכל איש ישראל להתחזק בזה⁴⁹.

⁴¹ ועיין ברא"ש עה"ת שם שפירש לפי שהשערות צומחות סביב הראש בעיגול, שסוף מקום השער במצח מכוון כנגד סוף השער שבקדקד מאחוריו, בסוף הגלגולת, ומה שלמטה משם שער העורף הוא ולא שער הראש, ושערות הצדעים יורדות מכאן ומכאן וכולטות מן הראש ומעכבות את העיגול, ואף הן מכלל הראש, שהרי הקטן שאין לו זקן צדעיו מלאים שער כמו הראש ועי"ש בגור אריה שכתב אם כן לפי דעתו נקרא "פאת הראש" כל סוף עקרי השער של כל הראש בעיגול. ואין זה נכון, כי "פאת הראש" לא יקרא רק הצדעין, והם סוף הראש, לפי שהצדעין מפני שכולטין שם מן הראש יקרא 'סוף הראש'. וקאמר "לא תקיפו פאת ראשכם", כלומר מה שמקיף פאת הראש לאחורי אוזנים וצדעין, עד שסוף הראש הוא שוה לשאר הראש יקרא זה 'הקפה':

⁴² שו"ת מחשבות בעצה יו"ד סי' ז ד"ה היוצא לנו ושו"ת שאול שאל יו"ד סי' צו
⁴³ לפי שיש בני אדם שאצלם המקום החלק שבצדדי מצחם גבוה הרבה, ומן הדין מתחיל אצלם מקום הפאה בגובה הראש יותר, ולפיכך נהגו אף אלו שאין זווית מצחם גבוהות כל כך להניח פאה בגובה יותר כדי שלא יבואו למעות

⁴⁴ שאם נמתח קו מאונח מהאוזן ולמעלה יפגש עם קו המאוזן הנמתח מזוית המצח שי"א שזהו כוונת האר"י ז"ל בשליש המצח

⁴⁵ שו"ת אר"ן צבי סי' ג אות ה והשיג על הב"י שכתב עד מקום שהלחי התחתון יוצא

⁴⁶ שו"ת אמרי יושר סי' קפנ אות ב וכך פירש כוונת הב"י עד סוף האוזן מקום שלח התחתון וכו'

⁴⁷ שו"ת באר משה ה"א סי' סב אות ט

⁴⁸ כ"כ בספר אורחות רבינו ח"א דף רלו סי' נ ודף שפכ סי' נט ששמע ממרן בעל הקהילות יעקב שכך היה דעת החו"א אמנם מביא שם שאומרים העולם בשם החו"א שמקום הפיאות רק עד חצי האוזן

⁴⁹ קונטרס תפארת האדם למרן החפ"ז חיים זצ"ל אות ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נויר

י"א⁵⁰ שפאה זו שמניחים בצדעים לא נתנו בו חכמים שיעור, ושמענו מזקנינו⁵¹ שאינו מניח פחות מארבעים שערות⁵². וי"א⁵³ שיי בו שיעור לחיוב שאם תלש ב' שערות ממקום הפאה חייב. וי"א⁵⁴ שאפילו בגילוח שיערה אחת חייב, ולהלכה מחמירים⁵⁵ שכל רוחב מקום זה לא תגע בו יד.

לכתחילה⁵⁶ מעיקר הדין ראוי להסתפר בפיאות הראש רק על גבי המסרק של ספרים, כדי שלא יגעו המספרים בבשר כלל⁵⁷ ואין צריך להאריך השערות יותר מכך, ונהגו בהרבה מדינות להאריך השערות ולגדל הפאות עד סוף האוזן, או עד הלחי התחתון, וקדוש יאמר לו⁵⁸.

ו. המקיף את הקטן הרי הוא חייב

המקיף את הקטן, חייב⁵⁹. ואסור לומר לעובד כוכבים להקיף קטן, אבל מותר להקיף את העובד כוכבים.

נוהגים שלא לגלח התינוקות עד מלאת להם שלש שנים כדי לחנכם אז במצות פאת הראש⁶⁰

⁵⁰ רמב"ם שם ה"ו

⁵¹ דעת החת"ס יו"ד קלט שלרמב"ם כל שמשאיר ב' שערות אינו חייב מן התורה אבל קבלת החכמים היה להשאיר ארבעים משום מראית העין אבל התשב"ץ בשו"ת ח"ג סי' צג ס"ל דלדעת הרמב"ם בעי' ארבעים מן התורה ואם גילח אפי' אחת והעמידם על ל"ט חייב מן התורה וכמש"כ במנחת חינוך מצוה רנא אות ה' ובשו"ת מלמד להועיל ח"ב יו"ד סי' סד אות יא

⁵² ודלעת התשב"ץ שם בעינן שיהיו ארבעים מרובעות בשטח גרים (שהוא שטח שש שערות מרובעות) אבל בב"י כתב שהוא שיעור לרוחב הפאה ולא לכמות השערות עיי"ש

⁵³ כך דעת הסמ"ג וכ"כ בביאור הגר"א אות יד

⁵⁴ שו"ת מלמד להועיל ח"ב יו"ד סי' סד אות יא ועיין במהרי"ץ חיות נדה נב ע"ב על רש"י דה והאמורות

⁵⁵ שו"ע שם סעי' דרכי תשובה שם ס"ק יב

⁵⁶ דרכי תשובה שם ס"ק מז

⁵⁷ ובכתב סופר בהגהה על החת"ס סוף יו"ד כתב שנהגו לגדל כל השערות באורך עד כדי לכוף ראשן לעיקרן ומ"מ בני ביתו ותלמידיו נהגו לגדל באורך עד סוף האוזן

⁵⁸ ועיי"ש שו"ע פ"ה האר"י ז"ל אין לגדל מעבר ללחי התחתון עיי"ש בטעמו ואכמ"ל

⁵⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד קפר ה ברמ"א שם סיים "קטן מותר להיות ניקף מן העובד כוכבים" ועיין פתחי תשובה שם שהביא משו"ת בית אפרים שהקשה דממ"נ אי איירי לומר לעכו"ם כיון שאסור בגדול א"כ אסור לומר לעכו"ם להקיף קטן מדין אמירה לעכו"ם ואם לומר שמותר לקטן ללכת מעצמו לעכו"ם להיות ניקף זה תלוי במחלוקת באו"ח סי' שמ"ג גבי קטן אוכל נבילות אי מצווין להפרישו או לאו ועיין בביאור הגר"א שם שכתב בביאור דברי הרמ"א שכיון שלא הגוי בר חיובא ולא הקטן בר חיובא אין בו משום מקיף ול"ז מותר אף לומר לעכו"ם לעשות כן

⁶⁰ עיין סידור עם פ"י מהרי"ד מלאדי קסט ב טעם ע"פ קבלה, ועיין מכתבי הרח"א שפירא ממונקאטש בס' הלולא דרשב"י לריא"ז מרגליות, ועי' שעה"כ להרח"ו דרוש ל"ג בעומר שבארץ ישראל יש נוהגים לגלח ראש התינוקות בפעם ראשונה בהילולא דרשב"י במירון בל"ג בעומר ועיין בשו"ת תשובות והנהגות ח"ד סי' קיא בשם החזו"א שלא לגלח קודם ג' שנים כיון שדבר זה מויק ליכרונו של הילד ועיין שו"ת ערוגת הבושם או"ח

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

ז. כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל וליתנהו

בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה

אשה אינה⁶¹ במצות הקפה⁶² ומותרת להקיף אפילו בתער לעצמה או לחברתה, לפיכך האשה שגלחה פאת ראש האיש פטורה, שנאמר (שם) לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך. כל שישנו בבל תשחית ישנו בבל תקיף ואשה שאינה בבל תשחית לפי שאין לה זקן אינה בבל תקיף. וזהו ענין מלקות אך לענין איסור י"א⁶³ שאף על פי שמותרת להקיף פאת ראשה, אסורה להקיף פאת ראש האיש ואפילו הוא קטן⁶⁴. וי"א⁶⁵ שאין האיסור אלא מדרבנן

העבדים הואיל⁶⁶ ויש להם זקן חייבים בהקפת הראש כאנשים. וטומטום ואנדרוגינוס הרי הן ספק ונותנין עליהן חומרי האיש וחומרי האשה בכל מקום, וחייבים בכל ואם עברו אינם לוקין ולפיכך אסורין בהקפת הראש.

סי רי ובשו"ת מאור יהושע סי' ב ובשו"ת מהר"ם בריסק שכתבו ג"כ שלא יקדים וידוע שיש בזה מנהגים שונים עיין שו"ת חיי הלוי ח"ד סי' קיא ואכמ"ל

⁶¹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה ב

⁶² ואין בזה משום לפני עור במה שמקיפה לאיש כיון שאם היא לא תקיף הוא יקיף לעצמו והיה עובר בב' לאוין דמקיף וניקף וע"י שהיא מגלחת אותו מפרישתו עכ"פ מאיסור מקיף (רע"א בשו"ע שם)

⁶³ שם ה"ה שו"ע שם סעי' ו

⁶⁴ ועיין ברע"א שם שמצדד שמותר לאשה להקיף קטן ומסיים שם וצ"ע

⁶⁵ השנות הראב"ד שם

⁶⁶ שם ה"ד ושו"ע ונו"כ שם סעי' ז ה